

ЗМІНИ ВИТРАТ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ

Нині на діяльність підприємств впливає чимало негативних зовнішніх факторів. Зокрема сьогодні українська економіка потерпає від наслідків повномасштабного російського вторгнення. За оцінками НБУ, внаслідок російсько-української війни, у 2022 році економіка України скоротилася на 30 %. Причинами цього стали окупація частини території країни, значні пошкодження інфраструктури, руйнування енергетичної системи України, перебої в роботі, спровоковані змінами на ринку: зміна пріоритетності потреб споживачів, скорочення попиту, обмеження експорту тощо. Попри надзвичайні труднощі, представники українського бізнесу продемонстрували власну стійкість, адже значна їхня частина знайшла шляхи для продовження діяльності та розвитку [1].

Безумовно період адаптації до нових умов був складним та передбачав низку перетворень і змін у політиці управління та діяльності підприємств. Для багатьох підприємств початок війни став руйнівним фактором, оскільки в наслідок отриманих збитків значна кількість суб'єктів господарювання припинила діяльність. За результатами дослідження, проведеного Kyivstar Business, було визначено, що витрати підприємств сфери обслуговування та виробництва зросли від 20% до 50% [2]. Основними причинами зростання витрат стали різке зниження попиту внаслідок зменшення чисельності населення, зниження рівня купівельної спроможності населення, девальвація валютного курсу, зростання вартості транспортних витрат, підвищення цін на матеріальні ресурси тощо.

У тих суб'єктів економіки, які демонстрували відносну стійкість витрат, політика їх стримування досягалася завдяки зменшенню масштабів діяльності, обмеження переліку логістичних послуг, зменшення кількості працівників, зниження оплати праці тощо. Однею з галузей, витрати в якій демонструють різку тенденцію до зростання, є сільське господарство. В результаті блокування українських портів зросли транспортні витрати та витрати на експорт продукції. Внаслідок чого експортна ціна тони пшениці зросла, а на внутрішньому ринку навпаки знизилася через надлишок продукції в країні. Попри низьку ціну на продукцію, вартість на її вирощування невпинно зростає через збільшення цін на пальне, запчастини для сільськогосподарської техніки, мінеральні добрива тощо. Окрім того, для всіх галузей господарювання з'являються нові видатки – відшкодування завданих збитків і руйнувань, благодійні внески для військових (донати).

Попри низку негативних тенденцій в поведінці витрат в умовах війни, Національним банком України прогнозується низка позитивних змін, спрямованих на пошкваллення економічного зростання та зниження витрат. Зокрема, прогнозується сповільнення інфляції, зростання економічної активності та споживчого попиту, зниження рівня кредитних ставок. Вже в жовтні 2023 року НБУ прийняв рішення знизити облікову ставку з 20 % до 16 %. Цим самим НБУ стимулює кредитування, інвестування та розвиток економіки загалом. Також НБУ покращив прогноз щодо зростання ВВП України у 2023 році з 2,9 % до 4,9 % [3].

Покращення економічного стану України в найближчому майбутньому дозволить підприємствам скоротити їхні витрати. Значним поштовхом для скорочення витрат є очікувані прогнози розвитку українських підприємств. Адже зростання масштабів діяльності знижує витрати одиниці продукції. Вже зараз позитивні прогнози економіки розширюють потенціал українських підприємств: динаміка розвитку бізнесу зростає, розвиваються інвестиційні проекти, зростає кількість суб'єктів економіки. Залучення національних підприємств для відновлення й розбудови України сформує потужний стимул для економічного розвитку та, як наслідок, сприятиме зростанню ефективності їх діяльності.

Перелік посилань:

1. Національний банк України – «Просто про економіку» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/prosto-pro-ekonomiku-na-osnovi-materialiv-inflyatsiyogo-zvitu-za-sichen-2023-roku>
2. Корпоративний блог для бізнесу «Kyivstar Business Hub» – «Дослідження стану українських індустрій під час війни: наявні проблеми, стратегічні фокуси, завдання» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://hub.kyivstar.ua/news/doslidzhennya-stanu-ukrayinskyh-industrij-pid-chas-vijny-nayavni-problemy-strategichni-fokusy-zavdannya/>
3. Національний банк України «Облікова ставка» – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/nbu-vstanoviv-oblikovu-stavku-na-rivni-16-ta-vodnochas-zalishiv-nezminimi-protsentni-stavki-za-svoyimi-operatsiyami-z-bankami>